

לב המזעזעים

עלון חודשי בענייני הלכה ומנהגים, מתוך סדרת הספרים "לב המזעזעים"

עלון מיוחד בעניין בר מצווה

גיליון קנ"ז

לרגל השמחה השרויה במעוננו בהכנסת כננו יאיר נ"י לעול תורה ומצוות

הטעם שענין בר מצווה לא הוזכר בתורה

לפי שרצה הבורא שהאדם ישמח ביום הבר מצווה בקבלת עול המצוות מתוך רגשי ליבו ולא מחמת שנצטווה בכך (עיי' חת"ס סוף פרשת ויחי ד"ה וירא יוסף).

טעם אחר: לפי שיום הבר מצווה הוא כיום מתן תורה, ומתן תורה לא הוזכר בתורה לפי שלא רצה הקב"ה להגביל יום ידוע, לפי שצריך האדם שיהיה דומה לו בכל יום כאילו באותו יום קיבלה מהר סיני, ולכן אין ראוי להגביל יום ידוע לנתינתה (כלי יקר ויקרא כג טז) ולכן בר מצווה לא הוזכר בתורה כדי להורות לאדם שבכל יום ויום יהיו המצוות כחדשים בעיניו ויקיימן תמיד מתוך אהבה שמחה והתלהבות כמו ביום הראשון שבו קיימן בפעם הראשונה כבר חיובא (ספר הקטן והלכותיו).

בר מצווה

שם בר מצווה מובא בתלמוד (סנהדרין פד, ב) "ואיצטריך למיכתב מכה איש ואיצטריך למכתב כל מכה נפש", דאי כתב רחמנא מכה איש ומת, הוא אמינה איש [הגדול בשנים] **דבר מצווה** [שהוא מחויב המצות] אין [שההורגו חייב מיתה], קטן לא [דההורג קטן שאינו מחויב במצוות אינו חייב במיתה]" וכן מצאנו בתנחומא (פרשת בא) "איש **דבר מצווה**" ובר דעת מחייב, ובמדרש רבה (ויקרא פרק ג) מוזכר "**בר מצוותא**".

יש אומרים: שהביטוי בר מצווה לגבי קטן הנכנס למצוות מופיע לראשונה בשו"ת הרא"ש כלל י"ג ובאור זרוע סימן קידש וז"ל "כשאין אב הבן חייב לפדות את עצמו לכשיגדל ויהיה **בר מצווה**".

יש אומרים: שהביטוי הזה בר מצווה נודע על ידי רבני אשכנז בספר מהרי"ל מנהגים (הלכות קריאת התורה ה) וז"ל מהר"י סג"ל בזמן שבנו נעשה **בר מצווה** והוא מושאל מדברי הגמרא (ב"ק טו, א) איש דבר מצווה (כתר שם טוב עמוד יח אות לב).

בר מצווה של ר"א בנו של רשב"י

רבי שמעון בר יוחאי הזמין תנאים להשתתף בסעודה אשר סידר להם, וקישט את כל הבית בכלים יקרים, והושיב את הרבנים בצד אחד, והוא בצד השני והיה שמח מאוד, שאלו אותו רבנן מה השמחה של רבינו היום יותר משאר הימים, השיב להם, היום בא נשמה קדושה לאלעזר בני משום זה הנני שמח, הושיב לאלעזר בנו על ידו ואמר שב בני שב היום אתה קדוש ובגורל עם קדושים (זוהר חדש בראשית).

בן שלוש עשרה למצוות

מיום בו מגיע האדם לגיל י"ג שנים הוא חייב בעול תורה ומצוות על פי הלכה, מיום זה נהפך הנער הצעיר למדרגת איש.

מקור שנעשה מחויב במצוות בגיל י"ג שנה

המשנה באבות (פרק ה משנה כא) אומרת "בן שלוש עשרה למצוות" דהיינו שבגיל זה נעשה מחויב במצוות."

נדרי מתקיימים

בן י"ג שנה ויום אחד נדריו קיימין (משנה נדה פרק ה משנה ו) מבארת הגמרא כתוב (במדבר ו ב) "איש כי יפליא לנדור נדר" מה תלמוד לומר איש לרבות בן י"ג שנה ויום אחד שאף על פי שאינו יודע להפליא נדריו קיימין (נדה מו, א).

בגיל י"ג ניכר הבדל בין יעקב לעשיו

באגדה כתוב על הפסוק (בראשית כה כז) "ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ציד ויעקב איש תם יושב אהלים" אמר רבי לוי משל להדס ועיצבונית [מיץ קוצן] שהיו גדלים זה על גב זה, כיון שהגדילו והפריחו, זה נותן ריחו וזה נותן חוח [דקירות], כך כל י"ג שנה [שנות הנעורים] שניהם יעקב ועשיו הולכים לבית הספר לאחר י"ג שנים זה [יעקב] הולך לבתי מדרש וזה [עשיו] הולך לבתי עבודה זרה (בראשית רבה פרשה סג י).

בשבח והודיה להשי"ת
על כל הטוב והחסד אשר גמלנו
מתכבדים אנו להזמינכם
לשמחת הבר מצווה של בננו היקר

יאיר נ"י

שיתקיים אי"ה בשבת קודש פרשת
האזינו "שבת שובה"

בבית הכנסת היכל משה רחוב הרי"ף 5

תחילת התפילה בשעה 8.30
קידושא רבא לאחר התפילה

נשמח לראותכם משתתפים
יהודה לב

לע"נ אמי מורתי הרבנית מרת אביבה לב ע"ה בת הגאון הגדול רבי משה הרשלר זצ"ל נלב"ע ה' תשרי תשע"ח

הטעם שנקרא בר מצווה ולא בן מצווה

לפי שבשעה שהנער נכנס למצוות אין אנו יודעים מה צופן לו העתיד אם ישאר דבק במצוות, ולכן נקרא בר מצווה "בר" בארמית מבחוץ כלומר הנער הנכנס למצוות עומד באותה שעה על הסף על מפתן המצוות ואי אפשר לקראו לו בן מצווה כי בן הוא בדרך כלל בן קיימא ועל הנכנס עתה לעול מצוות עדין מוטלת החובה להוכיח כי אכן הוא בן מצווה (משך חכמה הובא בספר לבוש יוסף בר מצווה, אור שמח הובא בספר בר מצווה באגדה פרק א).

טעם אחר: לפי שבר פירשו בארמית מבחוץ, לרמז לחתן הבר מצווה שלא יסתפק בקיום התורה והמצוות רק מבפנים אלא עליו להפגין את המצות גם כלפי חוץ ולא יבוש מפני המלעגים עליו (ספר מנחת ישראל עמוד עב).

טעם אחר: לפי שבר מלשון חוץ, לרמז הדבר שמהיום הבר מצווה נעשה בר הכי גם לאחרים שמצטרף לזימון וכן למזין עשרה וכמו שרבי שמעון בר יוחאי נקרא בר יוחאי ולא בן יוחאי משום שיצא מעצמו להאיר כוחו לכלל עם ישראל, גם חתן הבר מצווה שמעכשיו הוא אינו רק לעצמו אלא גם עבור אחרים שיוצא ומצטרף אל הכלל (לב שמחה).

הטעם שנקרא בר מצווה [מלשון יחיד] ולא בר מצוות או בעל מצווה אינו נקרא בר מצווה לפי שכל המצוות יחד כולן נקראות בשם מצוה כמו שנאמר (שמות כד יב) "ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצווה".

והטעם שנקרא בר מצווה ולא בעל מצווה כמו שנקרא מי שעושה עבירה בעל עבירה

לפי שבעל מלשון בעל לאשה שיכולים להתגרש על ידי גט לכן אדם שעובר עבירה יכול להתגרש מהחטא ולפרוש מהעבירה לכן הוא נקרא בעל עבירה, אבל בר מצווה הוא בן של המצווה וכמו שבן לא יכול להתגרש מאביו לעולם כך המצווה נשארת שלו לתמיד (בשם החפץ חיים מובא בספר מאיר עיני ישראל, ובשם חידושי הרי"ם).

נער שהגיע לגיל י"ג ונתחייב במצוות נקרא גדול

הטעם שנקרא גדול והרי הוא עדיין קטן הוא לגבי הגדול ממנו לפי שבלי זה אין שייכות זמן לאדם שיהיה גדול, כי כל גדול הוא קטן מהגדול ממנו, רק בעת שנתקדש בחיוב קבלת העול תורה ומצוות, יתכן שאז נעשה באמת גדול (הרה"ק מהרי"ל איגר ז"ל מלובלין בספרו תורת אמת שבת הגדול).

טעם אחר: לפי שהוא שמתחייב עכשיו במצוות התורה, סמך לדבר משבת שלפני פסח נקרא שבת הגדול, והסיבה לכך לפי שנצטוו בו בני ישראל מצוה אחת לפיכך קרוי גדול, ולזה הטעם שהנער נכנס לעול מצות נקרא גדול משום שנצטוו בתרי"ג מצוות (שפת אמת בספרו שבת הגדול).

הטעם שנער קטן עד הבר מצווה נקרא קטן

משום שיש ב"ג שנה קנ"ט חודשים 13 כפול שתיים עשרה חודשים יוצא מאה חמישים ושש ואם נצרף את חודשי העיבור מכיון שיש בהם ג' שנים מעוברות סך הכל מאה חמישים ותשע

ולכם בתוך קנ"ט חודשים הוא נקרא קטן עד שעמד יום אחד יותר ואותו יום חשוב כמו חודש (אמרי שפר לר' יהודה חלאווה שחי בתקופת הראשונים בספרו אמרי שפר פרשת תולדות).

עול תורה ומצוות

מקובל לומר על נער שנעשה בר מצווה שנכנס לעול תורה והמצוות, והוא על פי מאמר חז"ל (אבות פ"ק משנה ה) שאמרו על מי שמקבל עליו ללמוד תורה ולהיות עמל בה זוכה "שמעבירין הימנו עול מלכות ועול דרך ארץ".

הטעם שנער הבר מצווה נקרא בחור

יש אומרים: בחור מלשון בוחר ברע או בטוב (עיני ישעיה ז טו), דהיינו שעכשיו נכנס לבחירה כיון שמקבל יצר טוב והעצה לזה סור מרע ועשה טוב (חז"ס על התורה פרשת משפטים מכתב סופר עמוד ח).

הטעם שהנכנס לעול תורה נקרא חתן

יש מבארים שהוא משום הדמיון שיש בין חתן הבר מצווה לשמחת הנשואין כדברי המג"א (רכה ז) שיש מצווה לעשות סעודה ביום הבר מצווה כיום שנכנס לחופה.

טעם אחר: שנקרא חתן מכיון שמתחיל להניח תפילין וכתוב לגבי תפילין (ישעיהו סא י) "כחתן יכהן פאר" ותפילין נקראות פאר כדכתיב (יחזקאל כד יז) "פארך חבוש עליך" ואם כן הוא חתן מחמת הפאר.

הטעם שבגיל י"ג שנה נעשה בר חיובא

יש מבארים: שדבר זה הוא הלכה למשה מסיני והוא בכלל מה שאמרו חכמים שיעורים הלכה למשה מסיני (ש"ת הרא"ש ריש כלל טז, הביאו רש"י אבות ה כא, תפארת ישראל יכין שם קסא).

טעם אחר: דבר זה נלמד מדכתיב (במדבר ה ו) "איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם" ובמעשה של שכס נאמר (בראשית לד כה) "ויקחו שני בני יעקב אחי שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו" ולוי היה אז בן י"ג שנה ונקרא (רע"ב תוס' יו"ט שם שחישב הדבר).

יש שכתבו בדומה: לא מציינו בתורה שיהא קרוי איש בפחות מי"ג שנים אבל לאחר י"ג שנים מצאנו שנקרא איש דכתיב (בראשית לד כה) "ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי איש חרבו" ולמדנו שלוי היה באותה שעה בן י"ג שנה איש חרבו זה בנין אב לכל איש במקרא דאמר רבי שמעון בן אלעזר כל מי שנאמר בו איש, אינו פחות מי"ג שנה, שהרי לוי בן י"ג שנה ויום אחד היה אז (מדרש שכל טוב).

טעם אחר: לפי שגמר ועיקר נפש הקדושה באדם הוא בי"ג שנים ויום אחד לזכר, ולנקבה בגיל י"ב, ולכן נתחייבו אז במצוות מן התורה ונעשו בני עונשים (שו"ע הרב אורח חיים מהדורא תנינא סימן ד סעיף ב).

טעם אחר: לפי שמספר י"ג נוגע בכל דבר בקדושה כגון י"ג מידות של רחמים, מלת אח"ד בגימטריא י"ג מורה עליהם שמידות הללו סובבים על אחדותו ואינן משתנים בריבויים רק לפי פעולת המקבל, גם מידות התורה י"ג מידות שהתורה נדרשת בהם, גם מידות האדם כשבא לכלל קדושת המצוות הם י"ג שנים (מהרש"א שבת קיט ד"ה בתליסר, נדרים מא, א ד"ה כי הוי גמיר).

גדולות יום הבר מצווה

יצר טוב כגיל י"ג שנים

ביום הבר מצווה זוכה הנער ביצר טוב מקור לדבר מצאנו ביצחק אבינו (בראשית כא ח) "ויגדל הילד ויגמל" ואמרו במדרש (בר"ר נג י) אמר רב הושיעה משמו של רבה שנגמל מיצר הרע ומפרש שם בעל מתנת כהונה כלומר בן י"ג שנה שאז בא יצר טוב (וכן מובא בילקוט שמעוני פרק כא רמז צד, אבות דרבי נתן פרק טז מב).

מקור לדבר: ממדרש פליאה (הובא בספר תולעת יעקב) "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד" (בראשית א ה) מדוע נאמר יום אחד ולא יום ראשון, משום שיצר הרע מקדים לבוא קודם שבא יצר הטוב, ערב יצר הרע, בוקר יצר טוב, ואימתי בא אל האדם ביום אח"ד היינו ב"ג (דמשק אליעזר ערך בר מצווה סוף ספר בראשית).

עוד מקור: הנמרא בנדרים (לב, ב) ואמר רמי בר חמא מאי דכתיב (קהלת ט יד) "עיר קטנה זה הגוף ואנשים בה מעט אלו אברים ובא אליה מלך גדול וסבב אותה זה יצר הרע" וביאר שם תוס' רבינו פרץ למה הוא נקרא גדול לפי שמלך י"ג שנה קודם יצר הטוב שעד י"ג שנה אין לנער יצר טוב.

מלאכים לשומרו

בזוהר (פרשת שמות) כתב שהקב"ה הטיב עם בני האדם, שמשנכנס ל"ג שנה והלאה, ממנה עליו שני מלאכים לשומרו.

נשמה חדשה ביום הבר מצווה

כתוב בזוהר (זוהר החדש בראשית דף יד, א) אמר רבי אלעזר עד י"ג שנה העסק של האדם בעולם הוא באותו נפש חיה דהיינו נפש הבהמית, מגיל י"ג שנה ולמעלה אם רוצה הנער להיות זכאי וצדיק נותנים לו אותה נשמה הקדושה העליונה - נשמה חדשה. האור החיים (פרשת בראשית א אות כ) כתב וזה יהיה בהגיעו ל"ד שנה יופיע עליו ממעון קדשו רוח אלהין קדישין נשמה קדושה וטהורה.

המצווה הראשונה של נער הבר מצווה

יש אומרים: מצות שמחה, ששש ושמוח על שזכה לקבל עול מצוות ה' אלוהיו, והשמחה היא מצוות עשה מדאורייתא כדכתיב (דברים כח מז) "לעבדו בשמחה ובטוב לבב מרב כל" (חת"ס על התורה פרשת ויחי על הפסוק וירא יוסף לאפרים).

יש אומרים: שהמצווה הראשונה היא קריאת שמע (ספר שרגא המאיר ח"ו סימן קסד בשם הגר"א, ספר אמרי אמת ליקוטים לבר מצווה), **ויש מוסיפים** שלכך מתחיל הש"ס "מאימתי קורין את שמע בערבית" מפני שזה המצווה הראשונה (תוספות אנשי שם שעל המשניות ריש ברכות, אמרי אמת שם בשם חידושי הר"ם).

הנהגות טובות ליום הבר מצווה

שליח ציבור מעריב ראשון

המנהג שחתן הבר מצווה עולה להיות שליח ציבור בתפילת מעריב בלילה שנעשה בר חיובא (על פי רמ"א נה משנ"ב ס"ק לא).

כוונה לצאת בכרכת התורה ברכת "אהבת עולם"

יש אומרים: שיש לנער הבר מצווה לכון בתפילת ערבית לצאת ידי ברכת התורה בכרכת "אהבת עולם" וילמד מיד בסיום התפילה

משנת (פאה א א) ד"אלו דברים" כדי שיהיה לברכות התורה על מה לחול (הגרש"א הליכות שלמה תפילה פרק ו הערה 5), והטעם: לפי שברכת התורה שאמר בבוקר היה עדיין קטן ויש נידון בפוסקים אם הועיל לו לכשהגדיל (עיין שו"ת ארץ צבי סימן טז).

לכוין בק"ש

המצווה הראשונה שעושה האדם מיד כשנעשה בר מצווה היא קבלת עול מלכות שמים בקריאת שמע של ערבית (חיד"א בספרו פתח עינים ברכות ב, א) וראוי לכוון בה ביותר ולכן יש אומרים שלכך מתחילה המשנה במסכת ברכות "מאימתי קורין את שמע בערבית" [ולא בשחרית] לפי שהיא המצווה הראשונה שהוא מקיים כשנעשה גדול (תוס' אנשי שם ברכות פרק א משנה א, הגר"א, חידושי הר"ם עניני בר מצווה - ריש מסכת ברכות).

להתפלל מעריב בזמן

יש אומרים: שידקדק להתפלל מעריב מיד אחר צאת הכוכבים, **והטעם:** משום שזרזים מקדימים למצוות (על פי שו"ע רלה ג, לבוש שם ג).

סיום מסכת

יש אומרים: שנכון שחתן הבר מצווה יסיים איזה מסכת או משניות ביום הבר מצווה (הגר"מ פיינשטיין אגרות משה או"ח ח"ד סימן כג).

לימוד משניות ביום הבר מצווה

טוב ללמוד משניות ביום הבר מצווה, לפי שמשנה אותיות "נשמה" (כה"ח רכה אות יב, בבה"ט א, ו), וכתב הזוהר (פרשת משפטים דף צח א) שבתחילת שנת י"ד זוכה הבן לבחינת נשמה חדשה שמגיע אל גופו.

ללמוד סדר תרי"ג מצוות

יש הנוהגים: שהנער בר מצווה לומד את סדר תרי"ג מצוות כמו בליל שבועות, **והטעם:** כיון שיום הבר מצווה הוא כיום קבלת התורה (נטעי גבריאל פרק ה הערה ג בשם הגר"ח זוננפלד, וכן מנהג חסידי ביאלא).

מנהגי יקירי ירושלים

מנהגי יקירי ירושלים שביום שנעשה בר מצווה היו ההורים משגיחים על בנם, שיעסוק כל היום בתורה ובקדושה, ושלא להוציא חלילה שום דבר גנאי מפיו, ואין צריך לומר כעס חלילה (רבי בן ציון יאדלר הובא בספר בטוב ירושלים עמוד ג).

לימוד תורה

ביום שנעשה בר מצווה יש לו ללמוד יותר משאר הימים, ולא יפסיק מלימוד התורה באותו יום (כה"ח רכה אות יב).

ברכת הזימון

יש הנוהגים: שנער הבר מצווה מברך ברכת הזימון בגדול המצווה סעודת המצווה (יש"ש ב"ק פז סימן ל, ערוך השולחן קצט ד).

לעשות תשובה

ביום שנעשה בר מצווה ראוי לנער שיקבל על עצמו איזה דבר לתשובה ולכפרה על עבירות שעשה בקטנותו, אף על פי שמצד הדין אינו צריך תשובה על עבירות הללו (רמ"א או"ח שמג א).

קבלה טובה ביום הבר מצווה

כאשר יסכים האדם בדעתו באותו לילה שנכנס למצוות שיקבל על עצמו לעבוד את ה' יתברך, כן יצמיח ויתעלה בכל מיני מעלה עד שיגיע לכל מדה מעולה הוא בדוק ומנוסה (ספר הפרדס להגה"ק רבי אריה לייב הלוי עפשטיין זצ"ל בשם רבו כבוד מוה' יצחק אייזיק זצ"ל, הובא בארחות רבינו הוספה לחלק א עמוד ל כ תפלת בעל הפרדס לבר מצווה).

לקבל על עצמו מצווה אחת שעליה יקפיד כל החיים

כשנשאל בעל הקהילות יעקב על ידי נער בר מצווה איזה קבלה יקבל על עצמו בליל כניסת לעול מצוות וענה לו שיקבל על עצמו מצווה אחת שעליה לא יעבור בשום אופן בעולם, והטעם: על פי הגמרא בירושלמי (סוף פרק א דקדושין) "מי שיחד לו מצוה ולא עב רעליה מימיו וכו' ובאיזה מצווה אמרו כגון כיבוד אב ואם ולכן הציע בעל הקהילות יעקב שיקבל על עצמו מצות כיבוד אב ואם והוסיף הגר"ח זצ"ל שאין הכוונה בירושלמי הנ"ל דווקא מצווה זו אלא הכונה שתהא מצוה תמידית כגון מצות כיבוד אב ואם ואל מצות עוברת כגון שילוח הקן (הובא בספר בר מצוה באגה פרק ב הכנה לבר מצוה).

מתנה לחתן הבר מצווה

מנהג עתיק לתת מתנה לחתן הבר מצווה ונקרא "דורון דרשה", בשו"ת כפי אהרון (לר' אהרון סגל ח"א סימן נט) דן האם מותר לתת מתנה בשבת לנער שנעשה בר מצווה מטעם קנין בשבת.

הטעם בנתינת מתנות לחתן הבר מצווה

מכיון שהמגיע לגיל י"ג מקבל מדעתו עול תורה ומצוות, בשונה מברית מילה שנכנס לבריתו של אברהם אבינו שלא מדעתו, ואם כן בגיל י"ג שנים הוא בבחינת "הדר קיבלוה" כמו בנס פורים שהיהודים הדר קיבלוה ונאמר שם שמרוב שמחה הם קבעו לשלוח מתנות איש לרעהו וכיון שבבר מצווה מקבל על עצמו עול תורה ומצוות כשם שקיבלו היהודים בימי מרדכי ואסתר מתוך שמחה, ולכן שולחים מתנות לנער הבר מצווה כשם שהיהודים שלחו מתנות מרוב שמחה של מצווה (הגאון ר' משה יחיאל מאז'רוב בספרו אש דת אבות פרק ה מכ"א).

טעם אחר: לפי שלמחרת בבוקר הנער צריך להניח תפילין בפעם הראשונה בחייו, ויש ספק בפוסקים אם צריך לברך שהחיינו על מצוה שמקיים פעם ראשונה בחייו, ועוד הסתפקו האם צריך לברך שהחיינו על התפילין החדשות כמו כלי חדש, ועצה לדבר כתב המשנ"ב (סימן כב ביאור הלכה ד"ה קנה) שיכניס עצמו להתחייב שהחיינו מצד אחר ויכוין לפטור עצמו גם על זה בפרט אם לובש עתה התפילין פעם ראשונה בחייו (ספר בר מצוה באגדה פרק ה דורון דרשה) ולכן נהגו לתת מתנות לחתן הבר מצווה שיוכל לברך ברכת שהחיינו על המתנות ולפטור בכך את התפילין.

דרשת הבר מצווה

נוהגים לדרוש ולעשות סעודה ביום שנכנס למצוות (עיי' ים של שלמה ב"ק פרק ז), והטעם: כדי שעל ידי עסק התורה ומצוות

סעודה שעושים לכבוד היכנסו למצוות יזכה לבחינת הרוח היותר גדולה במעלה קדושה, ואם אינו יודע הבן לדרוש דורשים לפניו ואם הוא יודע לדרוש הוא יותר טוב משאר האדם (כה"ח רכה יא).

טעם אחר: כי על ידי לימוד התורה יוכל להכניע את היצר הרע השוכן באדם מיום לידתו (עוללות אפרים מאמר תצא ח"ג עמוד כב, נפש כל חי מערכת דק' אות ל).

טעם אחר: משום שבגיל י"ג בא אל הנער היצר טוב ועושים סעודה כדי שיכנס בכי טוב, וכיון שעיקר כח היצר הרע בא מכח אכילה ושתייה, לכך נהגו שבסעודה הראשונה שמגיע עליו היצר הטוב תהיה בדרשה של תורה ועם תלמידי חכמים ואז נחשב כאכילת כהני השי"ת מלחם הפנים (ספר שמו אברהם לר"א פלאג' דרוש ח לאור יד).

טעם אחר: על פי הפסוק (בראשית כז ד) "ואכלה בעבור תברכך נפשי" וקשה וכי בשביל המאכל היה מברכו, אלא הכוונה שידוע שאין שכינה שורה אלא מתוך שמחה שנאמר (מ"ב ג טו) "קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עלי יד ה' לכן נהגו לדרוש בשמחה של מצווה לפי שמתוך שמחת סעודה שכינה שורה עליהם (מושב זקנים מבעלי התוס' פרשת תולדות כז ד).

הטעם שמפריעים בשירה לדרשה של הבר מצווה

כדי שלא לבייש את מי שאינו יודע לומר את הדרשה בעל פה (טעמי המנהגים, וכן מובא בקובץ מבקשי תורה בר מצווה ח"ב עמוד צ בשם מרן הגריש"א).

טעם אחר: משום שמצינו בקבלת התורה שהקב"ה נמשל כחתן היוצא מחופתו לקראת כלה ועם ישראל בבחינת כלה ואז ישראל הפסיקו את דבריו של הקב"ה כמו שנאמר (שמות כ טו) "ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה וכו'" (חת"ס הובא בספר בר מצווה באגדה פרק ג' שמחה וסעודה בר מצווה יא).

ויש שהקפידו בדבר ולא הפסיקו את החתן בדרשותיו (הגר"ח פלאג' בספרו תוכחת חיים בפרשת ויקהל מובא בטובך יביעו ח"ב דף קצא ודף שע, וכן מובא בארחות רבינו סימן לו עמוד רלג שהקפיד בדבר, וכן כתב בשו"ת דברי יציב או"ח סימן יד, וכן כתב בשו"ת אז נדברו ח"ג סימן עג).

מכל מקום גם הנוהגים להפסיק בשירה, יפסיקו את החתן לאחר שאמר איזה דבר תורה, ולא להפסיקו מיד כשהתחיל (שו"ת אז נדברו ח"ג סימן עג).

מצווה לשמוע דרשת הנער

יש אומרים: שיש חובה על כל מי שנמצא בבר מצווה לשמוע את דרשת הבר מצווה, לא מיבעיא אם הדורש תלמיד חכם אלא אפילו אם הנער קטן דורש יש חיוב לשמוע דרשתו. **והטעם:** משום כבוד התורה, שתכבד הדורש כשבאים לשמוע את דרשתו, ובפרט שהוא עדיין נער קטן ורואה בעינו את כל הכבוד שעושים לו לשמוע מפיו תורה דבר זה זכות וריווח גדול להוסיף לו חשק בתורה, ויתרבה תורה בישראל (הגר"ח פלאג' בספרו תוכחת חיים פרשת ויקהל).